

net af engelske garnisoner i Skotland, hvis stadige tilstedeværelse skulle overflodiggøre flere bekostelige militære kampagner. Gennemførelsen af dette militært og økonomisk set meget krævende projekt var – hævder Bush – Somersets absolutte hovedanliggende, hvorfor alle øvrige sider af hans politik underordnedes de behov, der udsprang deraf. Dette gælder således det sociale reformprogram (anti-enclosure og likvidation af kirkegods), den eftergivende holdning over for bondeoprørene, den religiøse politik og ikke mindst selve regeringsstilen – alt var bestemt af hensynet til fremskaffelse af de nødvendige midler til den skotske garnisoneringspolitik. – Somerset fremtræder i Bush's fortolkning som en overordentligt forfængelig politiker, hvis hele virke var bestemt af én fiks idé – den skotske garnisoneringspolitik – men hvis politiske virkemidler i øvrigt var yderst konventionelle og blottet for bærende principper. På denne baggrund konkluderer forfatteren: »Absent were unfamiliar principles or extraordinary personal qualities. Somerset was very much a man of his time. 'The Good Duke' was merely a reputation which he desired and gained and which affected the appearance of the regime's social programme. It did not determine the basic substance of his government's policy« (s. 161).

Bush tilslutter sig således – om end i afdæmpet form – den Elton'ske opfattelse fra 1968, og på baggrund af den meget veldokumenterede og grundigt argumenterede undersøgelse må man vist give ham ret i konklusionen, selv om hans 'new framework' (garnisoneringspolitikken) undertiden virker noget hårdtrækket, polemisk vendt som det er imod Pollard-Jordan-fortolkningen.

*Knud J. V. Jespersen*

*Margaret Spufford: Contrasting Communities. English Villagers in the Sixteenth and Seventeenth Centuries. London, Cambridge University Press, 1974. xxv + 374 s. £ 7.70.*

*Anthony Fletcher: A County Community in Peace and War: Sussex 1600-1660. London & New York, Longman, 1975. xi + 445 s. £ 13.00.*

Engelsk lokalhistorisk forskning har i de senere år oplevet et vældigt opsving. Dette hænger til dels sammen med, at disciplinen nu har fundet solidt fodfæste ved mange universiteter; men specielt for det 16.-17. århundredes vedkommende må opsvinget tillige ses i sammenhæng med den løbende debat om den engelske borgerkrig. På dette felt har der efterhånden vist sig en voksende erkendelse af, at mange af de spørgsmål, der så heftigt har været drøftet på det generelle plan (partidannelserne i borgerkrigen, gentry'ens forhold osv.) næppe kan bringes til afgørelse inden for de traditionelle undersøgelsesrammer, men må efterprøves ved dybtgående og nuancerede lokalstudier.

Margaret Spuffords værk drejer sig dog ikke om den befolkningsgruppe, gentry'en, der først og fremmest har interesse i relation til borgerkrigen. Det rummer derimod en sammenlignende analyse af livsbetingelser, levevilkår og kulturelt niveau i tre små landsbysamfund i Cambridgeshire over en periode på ca. 150 år. Det drejer sig om landsbyen Chippenham, beliggende på stærkt kalkholdig undergrund i grevskabets nordøstligste del, Orwell i den vestlige højereliggende del, hvor undergrunden er stærkt leret, og endelig Willingham på grænsen til the Fens oppe mod nord. Landsbyerne repræsenterer således grevskabets tre karakteristiske jordbundstyper. Forfatteren forsøger ikke at generalisere sine resultater, men tilsigter tværtimod gennem undersøgelsen at nå tættere ind på livet af den almindelige landsbyboer end hidtil – hans levevilkår, tankesæt, religiøse opfattelser osv. I overensstemmelse med denne målsætning er bogen opdelt i tre hoveddele: en økonomisk analyse, der under inddragelse af demografiske og kulturgeografiske faktorer

søger at bestemme det materielle grundlag for indbyggernes liv og virke, en undersøgelse af landsbyboernes skrive- og læsefærdighed, og endelig en analyse af det religiøse liv i landsbyerne.

Værkets afgørende kvalitet ligger i forfatterens insisteren på at beskrive landsbyboerne som levende, følede og tænkende mennesker og ikke blot – som vi oftest møder dem – som navne i skattelister eller tal i tabeller. Deri minder undersøgelsen ganske meget om Le Roy Laduries berømte arbejder om Languedoc og undersøgelserne fra *Sixième Section*. Det skal dog ikke skjules, at værkets første del, den økonomiske analyse, forekommer mere vellykket end de øvrige – måske fordi kilderne på dette punkt flyder rigeligt; men som helhed er der tale om en vel tilrettelagt, stramt disponeret og resultatrig lokalhistorisk analyse af væsentlige, men hidtil stærkt oversete sider af den almindelige engelske landsbyboers tilværelse i det 16.–17. århundrede.

Mens Margeret Spuffords interesse udelukkende er de lokale samfund, der optræder i hendes analyse, er Anthony Fletchers referenceramme klart nok borgerkrigen. Udgangspunktet for undersøgelsen er »an awareness of the need to test generalisations about the Great Rebellion by detailed local research« (s. ix). Følgelig er det heller ikke den almindelige landsbybefolkning, men gentry'en, der er genstand for Fletchers interesse. I fire velskrevne afsnit undersøges forskellige sider af grevskabets liv: samfundsstrukturen, det religiøse liv, det lokale administrationsapparat og de lokale politiske modsætningsforhold. I et konkluderende femte afsnit bringes undersøgelsens komponenter i sammenhæng med borgerkrigen.

Blandt undersøgelsens mest markante resultater kan nævnes forfatterens påvisning af en betydelig politisk og administrativ stabilitet på det lokale plan under borgerkrigen, lige som han kan dokumentere, at det lokale administrationsapparat evnede at forlige de fleste af de modsætninger, der udsprang af borgerkrigen. Af betydelig interesse er det også, at der dokumenteres en voksende grad af samhørighed mellem grevskabets gentry-familier, opnået bl. a. ved et stigende antal giftermål familierne imellem, ofte på tværs af politiske og religiøse skillelinier. Dette peger frem mod det, der står som undersøgelsens pointe: at den enkelte godsejers partimæssige tilhørsforhold i borgerkrigens opgør ikke lader sig beskrive af de generelle modeller mere eller mindre mekaniske opdelingskriterier, men er bestemt af en række yderst komplicerede individuelle og lokale forhold. – Det vil således næppe være rigtigt at hævde, at Fletchers undersøgelse bringer større klarhed på det generelle plan over borgerkrigens årsager og virkninger; men den bidrager til en højst tiltrængt nuancering af de generelle modeller noget stereotype billede og vil sammen med flere lignende undersøgelser med tiden også udgøre et veldokumenteret grundlag for en øget indsigt i de kræfter, der ude i landet lå bag den engelske borgerkrig.

Trods forskellighed i udgangspunkt, formål og metodik har Spuffords og Fletchers undersøgelser én ting fælles: de er begge eksempler på de betydelige erkendelsesmuligheder, som den lokalhistoriske undersøgelse byder på, når den, som her, tilrettelægges af professionelle forskere med tilstrækkelig overblik til at overskue og behandle det vanskelige stof og sætte resultaterne ind i de rette sammenhænge.

Knud J. V. Jespersen

R. C. Richardson: *The Debate on the English Revolution*. London, Methuen, 1977. ix + 195 s. £ 2.95 (paperback).

Dette arbejde omhandler, som titlen angiver, ikke primært den engelske revolution i det 17. århundrede, men denne revolutions historiografi fra det 17. århundrede til vore dage. Vægten er dog klart lagt på den moderne debat, hvilket alene fremgår af bogens dispo-